

Okruhy otázok ku skúške Ekológia jedincov, populácií a spoločenstiev
1. roč. BC, ekológia

1. Všeobecná ekológia (VE) ako vedná disciplína, vývojové etapy ekológie, interdisciplinárny charakter VE, rozdelenie VE (všeobecná, špeciálna, pealeoekológia atd.), ekofilozofia, hlbinná ekológia (A. Ness), nové trendy (koncepty) v ekológii (ostrovná ekológia, zdroje a prepady, metapopulácie). Základné ekologické pojmy (ekosystém, geobiocenóza, ekotop, demotop, biotop, habitat, biosféra, prírodné a životné prostredie, noosféra).
2. **Autekológia:** význam prostredia ako nositeľa ekologických faktorov (EF) prostredia. Rozdelenie EF, ekologická valencia a tolerancia, ekologické zákony (tolerancie, minima, substitúcie), ekologické názvoslovie podľa prostredia, bioindikácie. Ekologická nika (EN), základná a realizovaná EN, ekotyp, ekologický ekvivalent, metódy stanovenia šírky a prekryvania EN. Význam EN pre stabilitu ekosystémov, vzťahy k procesom adaptácie a kompetície.
3. Typy interakcií organizmov a prostredia, adaptácie a abaptácie, životné formy a životné stratégie rastlín a živočíchov (efeméry), biologické rytmy ako výsledok adaptácie (rozdelenie, aktogram, význam melatonínu), ekologické pravidla. Ekologické podmienky vývoja nových druhov (špeciácia), divergentný a konvergentný vývoj, alopatrické a sympatrické rozšírenie a proces špeciácie, alopatrický posun znakov, geografická (ekologická) rasa, introdukcia, reintrodukcia a reštitúcia, domestikácia.
4. **Demekológia:** definícia populácie, unitárne a modułárne typy organizmov a ich ekologické zvláštnosti, odlišnosti populácií rastlín a živočíchov. Priestorové ohraničenie populácie, areál, arela, domovský okrsk, teritórium. Faktory určujúce veľkosť teritória, funkčné zóny, teritoriálne chovanie. Rozmiestnenie jedincov v populácii (disperzia). Kvantitatívne znaky populácie: početnosť, hustota populácie. Metódy určovania početnosti populácie (cenzus, Lincol-Petersonov index atď.). Migrácia ako faktor ovplyvňujúci početnosť a hustotu (typy migrácie, chórie).
5. Štrukturálne znaky populácie: disperzia, natalita, mortalita, populačná dynamika populácie- čistá a hrubá miera reprodukcie, špecifická rýchlosť populačného rastu, ekologická dimenzia populácie, pomer pohlavia v populácii, veková štruktúra a vekové pyramídy, štruktúra biomasy, sociálna štruktúra populácie. Kolísanie početnosti populácie oscilácia a fluktuácia, tabuľky a krivky a prežívania (kohorta) prežívania, exponenciálny a sigmoidálny (logistický) rast populácie.
6. **Synekológia:** charakteristika biocenózy, stratifikácia a zonácia spoločenstva, dielcie a komplexné spoločenstvá, uzatvorené a otvorené spoločenstvo, ekotóny ich funkcie, význam pre zachovanie biologickej a biotopovej diverzity.
7. **Ekologická sukcesia** (vývoj ekosystémov v priestore a čase). Primárna a sekundárna, iniciálne a klimaxové štádium, zonálne a azonálne spoločenstvá.
8. **Biologické invázie** ako globálny ekologický, zdravotný a ekonomický problém. Charakteristika invázných organizmov a procesu biologickej invázie (invázný pomer, lag fáza, šírenie invadujúcich organizmov). Príklady invázných rastlín a živočíchov, zoznamy invázných druhov.
9. **Základy produkčnej ekológie**, potravné vzťahy na úrovni ekosystému, typy trofických reťazcov, trofické siete, producenti, konzumentí a dekompozítory
10. **Kvantitatívne znaky spoločenstva.** Početnosť, hustota (samozreďovanie, rastlinných populácií), dominancia (ekologické pozadie dominancie a výpočet), ekologická dominanta, druhová bohatosť (alfa, beta a gama species richness). Štrukturálne znaky spoločenstva. Frekvencia výskytu, konštantnosť, podobnosť spoločenstiev, diverzita spoločenstva (ekologické podmienky diverzity na druhovej úrovni, výpočet).

Syllabus ekológia jedincov a populácií

KRIŽOVÁ, E. a kol., 1993: Všeobecná ekológia. TU Zvolen, VŠ skriptá, 180 s.

ODUM, E.P., 1977: Základy ekologie, Academia, Praha, 733 s.

BEGON, M., HARPER, J.L., TOWNSEND, C.R., 1997: Ekologie. UP, Olomouc, 949 s.

LOSOS, B. a kol., 1984: Ekologie živočíchů. SPN Praha, 316 s.

STORCH, D., MIHULKA, S., 2000: Úvod do současné ekologie. Portál Praha, 160 s.

LAŠTŮVKA, Z., KREJČOVÁ, P., 2000: Ekologie. Konvoj Brno, 185 s.

DUVIGNAEUD, P., 1988: Ekologická syntéza. Academia Praha, 414 s.

SLAVÍKOVÁ, J., 1986: Ekologie rostlin. SPN Praha, 366 s.

MÍCHAL, I., 1994: Ekologická stabilita. Veronica Brno, MŽP ČR Praha, 275 s.

PRIMACK, B.R., KINDLMANN, P., JERSÁKOVÁ, J., 2001: Biologické principy ochrany přírody. Portál Praha, 349 s.

ELIÁŠ, P., 2003: Ekológia. FZaKI, SPU v Nitre, VŠ skripta, Nitra, 262 s.

Wiegleb, G., 2000: Lecture notes on "GENERAL ECOLOGY", BTU Cottbus (<http://board.erm.tu-cottbus.de/index.phpd=5>).

Časopisy: Životné prostredie, Živa, Vesmír, Enviromagazín